СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 210. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 12-го вересня 1941. No. 210. Jersey City, N. J., Friday, September 12, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ГОЛ ПОЗВОЛЯЄ АМЕРИКАНЦЯМ ВЕРТАТИ НА ЧУЖИХ КОРАБЛЯХ

ВАШИНГТОН. — Кордел Гол, секретар стейту, уповажнив американського консуля в Лондоні давати візи американським горожанам на поворот домів без огляду на це, чи вони будуть вертати на американських чи інших кораблях. Досі, як відомо, Невтральностевий Закон забороняв американським горожанам вертати на кораблях воюючих держав, щоб таким чином не виставляти на небезпеку життя американців; тепер департамент стейту поминає цю небезпеку. Отже американці, що перебувають в Лондоні, можуть вертати в Америку на англійських, норвезьких чи якихсь інших кораблях, яких держави-власники воюють з Німеччиною.

ПРЕЗИДЕНТ НАРАДЖУЄТЬСЯ З ПРОВІДНИКАМИ ОБИДВОХ ПАРТІЙ

ВАШИНГТОН. — Напруження та підняття серед американського народу зросло значно, коли президент Рузвелт запросив на конференцію до Білого Дому конгресових лідерів демократичної й републиканської партії. Цей факт вказує щераз, що президент стоїть перед важними рішеннями у справі американської заграничної політики.

„СЕССА" ЗАТОПЛЕНА БЕЗ ПЕРЕСТОРОГИ

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту подав до публичного відома, що корабель „Сесса" був затоплений без найменшої перестороги; він затонув дві минути по вистрілі торпеда. Ці з залоги, що врятувалися, заявили американському консулеві в Рейкявік, Ісляндія, що на морі панувала така мряка, що підводна лодка евентуально могла не пізнати знаків „Сесси".

„СПАБ" СТУДІЮЄ ПОТРЕБИ ВІЙНИ И ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ

ВАШИНГТОН. — На припоручення уряду, СПАБ („Суплай Прайоріти енд Алокейшен Борд") переводить основні розшуки щодо потреб війни та цивільного населення. Це зарядження уважають одним з найважніших рішень американського уряду від часу, коли Америка почала розбудовувати краєву оборону. Вислідu тих розшуків мають показати, чого потребує Америка для успішної видатности її продукції, як для воєнних так і для цивільних потреб.

ПРОВОЛОКА З ПІДПИСАННЯМ АМЕРИКАНСЬКО-МЕКСИКАНСЬКОГО ПАКТУ

МЕКСИКО СИТІ (Мексико). — В мексиканських урядових колах помітно певний песимізм щодо скорого підписання американсько-мексиканського пакту та уділення Мексико американської позички. Головною перешкодою до згоди мають бути відомі зарядження мексиканського уряду в справі конфіскати урядом нафтових піль, які належали до чужинців, в тому числі й до американців. Як американські, так і британські нафтові компанії домагаються звороту копалень, пояснюючи це тим, що воєнна ситуація та інтереси західньої півкулі вимагають певних уступок з боку мексиканців. Однак є всі познаки сподіватися, що вкороткому часі американсько-мексиканський договір таки буде підписаний.

АРГЕНТИНА РОЗСЛІДЖУЄ ДІЯЛЬНІСТЬ НІМЕЦЬКОГО АМБАСАДОРА

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Відносини між Аргентиною й Німеччиною знов ввійшли в стадію напруження, коли в палаті послів почато широку дискусію над діяльністю німецького амбасадора Едмунда фон Термана. Радикальні елементи в палаті домагаються, щоб уряд зажадав відкликання фон Термана. Знову консервативні посли є проти такого відкликання, а хочуть дати перестогу німецькому урядови, що Аргентина не толеруватиме жадної підривної діяльности.

ВІДЕМАН В БРАЗИЛІЇ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Фріц Відеман, німецький консуль, видалений з Сан Франціско, відмовився відповісти на запити журналістів, чи Німеччина піде війною проти Америки. Він тільки сказав, що їде до Китаю, де має обняти пост генерального німецького консуля в Тієнсіні.

ГОЛ СУМНІВАЄТЬСЯ ЩОДО ДОГОВОРУ З ЯПОНІЄЮ

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Гол заявив на пресовій конференції, що він не думає, начеб то підписання американсько-японського договору було вже певним фактом. Навпаки він висловив своє здивовання щодо вісток з Такіо, які голосять про скоре підписання такого пакту. Однак, не зважаючи на таку заяву секретаря стейту, американські офіційні кола є далі того переконання, що між Вашингтоном й Токіом ведуться переговори й що остаточно договір таки буде підписаний.

КАНАДА И ЧІЛЕ ПІДПИСАЛИ ДОГОВІР

САНТІЯГО (Чіле). — Урядові кола повідомляють, що між Канадою й Чілем підписано торговельний договір, на основі якого Канада закупить більшу скількість нітратів, целюльози, паперу, вина, овочів і других сирівців.

ДЖІМ ФАРЛЕЙ ПРОТИ ВІЙНИ

САН ПЕДРО (Каліф.). — Джім Фарлей, б. головний постмастер, заявив, що він не бачить причини, чому Америка має вступати у війну. Він твердив, що висилаючи кораблі до Англії, американці мусіли знати, що їх чекає.

АМЕРИКАНСЬКІ ГОРОЖАНИ МУСЯТЬ ВЕРТАТИ В АМЕРИКУ АБО ТРАТИТИ ГОРОЖАНСТВО

Департамент стейту повідомляє, що ті тисячі американських горожан, що тепер проживають в чужих краях, втратять своє американське горожанство, якщо не повернуть в Америку до дня 14. жовтня 1941. р. Новий американський закон в справі горожанства вимагає цього, а його постанови входять в життя з повищою датою. Офіційні американські чинники подають, що американські консуляти в Европі та Азії повідомили всіх американських горожан, що проживають в европейських чи азійських краях, про ухвалу такого закону та про наслідки його невиконання. Деякі американські горожани, що перебувають у воюючих державах, давно хотіли повернути в Америку, однак не могли цього зробити через комунікаційні труднощі. Департамент стейту, який від часу вибуху війни допоміг понад 50 тисячам американських горожан повернути домів, старається далі про поворот тих американців, що ще є поза границями Злучених Держав Америки.

НІМЦІ МОЖУТЬ УЖИТИ ҐАЗІВ, КАЖЕ ҐЕН. ПОРТЕР

Ґен. В. Н. Портер, голова хемічної дивізії американської армії, виступаючи з промовою перед зїздом Американського Хемічного Товариства в Атлянтик Сити, Н. Дж., заявив, що хоч досі в европейській чи азійській війні не вживано трійлиних ґазів, Гітлер є готовий в кожний момент почати страшну ґазову війну. Він твердив, що ґазова війна залежить виключно від німецького ґенерального штабу. Досі німці не вживали ґазу, й це слушно, каже ґен. Портер, бо вони наступають, а москалі цофаються, а звичайно ґазів вживається до оборони. Та проте, коли Гітлер буде переконаний, що ґазова війна допоможе йому виграти війну, він готов рішитись на це кожної хвилі.

ЗИМА В РОСІЇ ГОТУЄ НІМЦЯМ ВЕЛИКІ НЕСПОДІВАНКИ, ТВЕРДЯТЬ АМЕРИКАНЦІ

Американські економісти у Вашингтоні заявляють, що московська політика „обсмаленої землі" оголотить цілу совєтську територію так, що німці нічого там не знайдуть, крім голої землі. Ці економісти кажуть, що наїзд на СССР коштує Німеччину велику масу всяких запасів, які вона не може знайти на підбитій території. Ще до вибуху німецько-совєтської війни, поживa, яку доставляли большевики німцям, була дуже важним чинником у ломанні британської бльокади навкола Німеччини.

НІМЦІ НА ЦЕНТРАЛЬНІМ ВІДТИНКУ ВІДСТУПАЮТЬ

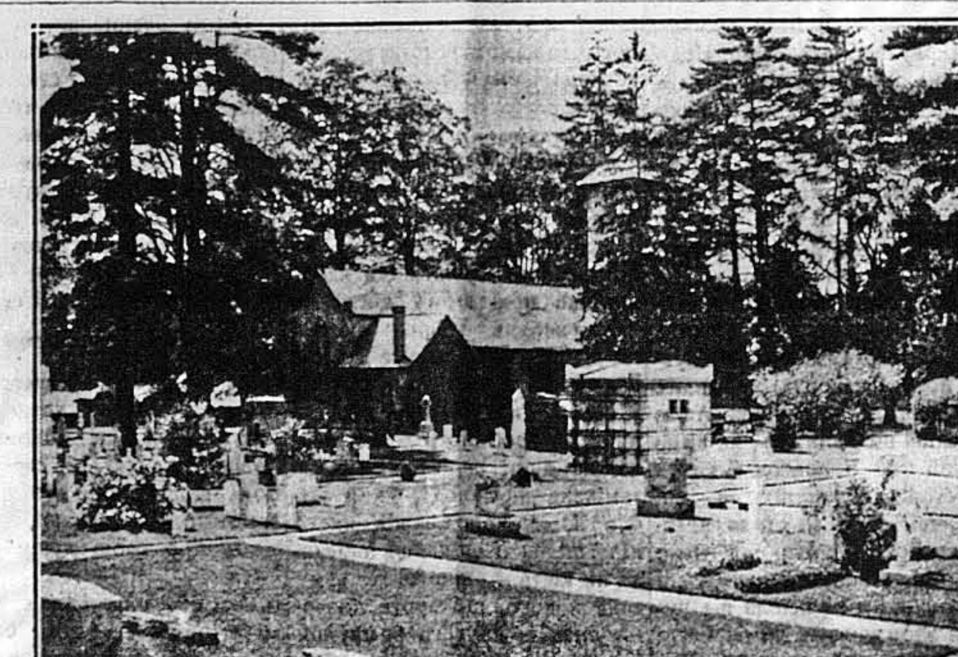
З Берна доносять, що на центральнім відтинку, в околицях міста Смоленська, німецькі війська знаходяться в повнім відступі. Совєтські війська вже знаходяться 11 миль від самого міста Смоленська. Німці зазнали багато жертв в людях, коли підчас відступу переходили ріку Дніпро. Совєтські звідомлення говорять, що їх війська знищили до тла одну німецьку моторову дивізію.

НІМЦІ ПРО ЦЕНТРАЛЬНИЙ ФРОНТ ДАЛІ МОВЧАТЬ

Німецькі звідомлення далі мовчать про центральний фронт, на якім Совєти, за їхніми звідомленнями, роблять успіхи. Німецькі звідомлення лише кажуть, що „німецькі війська роблять постійні успіхи". Зате більше говорять про бої під Ленінградом. Вони кажуть, що боротьба розвелась там на добре і після всякої правдоподібности та боротьба за Ленінград, коли ходить про жертви в людях, буде найкровавішою в історії людства. Німецькі війська вже посунулись на самі периферії міста. Але совєтські війська ставлять завзятий опір і так виглядає, що німці готові знищити цілком те місто. Німці також підкреслюють, що не виключене, що вкупі з бомбардуванням і паленням міста, вони займуть вичікуюче становище і, щоб заощадити своїх людей, будуть виморювати місто голодом.

ДІЯЛЬНІСТЬ БРИТІЙСЬКИХ ЛІТАКІВ

Британські літаки проявляли досить оживлену діяльність на всіх фронтах. Вони знищили грецький канал між Пельопонезом і рештою Греції так, що тепер всі німецькі й італійські кораблі мусітимуть обіздити Грецію довкола, та наражатись на напади британських боєвих кораблів.

ДЕ ПОХОРОНЕНО МАТІР ПРЕЗИДЕНТА.—Вид епископальної церкви Св. Якова в Гайд Парку, Ню Йорк, на цвинтарі котрої похоронено покійну паню Сару Делано Рузвелтову, матір президента. Її похоронено на площі, що показана на передній лівій частині світлини, коло її мужа, Джеймса Рузвелта, що помер 41 літ тому. Президент був у них одинаком.

ПРОТИНІМЕЦЬКІ РОЗРУХИ В НОРВЕГІЇ

СТОКГОЛЬМ. — В столиці Норвегії, Осло, вибухли протинімецькі розрухи до тої міри, що німецька влада мусіла запровадити надзвичайний стан. Як лиш стемніє не вільно норвежцям виходити на вулицю. Також діють німецькі воєнні суди, які впродовж пару годин засуджують людей і виконують засуд. В той спосіб вони застрілили двох норвежців, серед них одного передового адвоката. Дальші смертні засуди будуть слідувати. Також йдуть масові арешти. Ця вістка вШвеції викликала дуже пригнобливе враження. Шведські ґазети називають це „найчорнішим днем в Скандинавії". Ці розрухи йдуть головно з боку робітництва. Але ціле норвежське населення зле відноситься до „ляльковоґо уряду" Відкунда Квизлінга.

ОПТИМІЗМ ЯПОНІЇ ЗРОСТАЄ.

ТОКІО. — Японська преса далі підкресляє свій оптимізм, відносно висліду переговорів між американським секретарем Голом і японським амбасадором у Вашінґтоні, Кіщісабуро Номура. Хоч в часі тих переговорів ще нічого конкретного не осягнено, але вже є надії, що вони підготовляють ґрунт до дійсних переговорів, на широку скалю, між Японією і Америкою. Та найголовнішою причиною японського оптимізму є це, що, видно, обі сторони таки хотіли б якось наладнати своє співжиття і уникнути війни. А коли є добра воля, то можна це буде осягнути, заключають японські ґазети.

ЗГАРИЩА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ.

ЛОНДОН. — Польська газета, що виходить в Варшаві під німецькою займанщиною, „Подзенни Курєр Варшавскі", містить описи знищення тих міст, що положені на схід від Польщі, а які колись належали до польської держави. Барановичі згоріли до тла. Володимир Волинський зрівнаний разом з землею. Камінь Коширський, Лунинець, Пинськ, Сарни і Рівно зазнали дуже поважного ушкодження.

ПРИНЯТТЯ ТЕЙЛОРА В ВАТИКАНІ.

ВАТИКАН. — Папа Римський приняв на довшій авдієнції представника Рузвелта, Майрона Тейлора. Розмова тривала годину і десять хвилин. Другого дня Тейлор мав побачитись з папським секретарем стейту, кардиналом Маглioном, а опісля буде бачитись знов з Папою. Тейлор мав точно переговорити справу будучого світового замирення. Папа Римський стоїть на становищі, що замирення повинно бути попереджене цілковитим розброєнням всіх країв. Зате Рузвелт і Чорчил станули на становищі, що розброєння має бути одностороннє, себто мають розбро̄їтись держави „осі".

НІМЕЦЬКІ РЕПРЕСІЇ В ГРЕЦІЇ.

БЕРЛІН. — Німецькі ґазети пишуть, що німецька влада засудила на смерть пятьох греків, одних за те, що помагали втікати британським воякам, інших за те, що мали зброю. Також німецькі власти сконфіскували майно бувших грецьких міністрів.

КОРМ ДЛЯ ГРЕКІВ.

ЛОНДОН. — Британські власти згодились, щоб для грецького населення переслати частину корму. Той корм має роздати там де треба Міжнародний Червоний Хрест, на спілку з турецькими добродійними товариствами. На перевіз цих харчів згодились також німці й італійці.

ПЕРЕРВАННЯ ТЕЛЕҐРАФІЧНОГО ПОЛУЧЕННЯ З МАДЯРЩИНОЮ.

БЕРЛІН. — З невідомих причин всі телеграфічні получення з Будапештом перервано. З Берліна не можна було ніяк получитись з Будапештом. Також інші краї не могли дістати цього получення. Це получення нагло перервалось, коли один журналіст з Будапешту подавав за границю звіт, що доторкав мадярського реґента Гортія.

ДЕБАТА ЯПОНСЬКИХ ЖІНОК.

ТОКІО. — В Японії розвинулась заходами жіночого журналу анкета над тим, чи вдови повинні щераз виходити заміж? Дотепер в Японії був такий принятий звичай, що вдова не повинна виходити вдруге заміж. А на тих, що таки вийшли, дивились дуже кривим оком. Але часи почали змінятись і японська жінка почала „модернізуватись". Теперішня анкета виказала, що 52% жінок висказалось за те, що можна виходити вдруге заміж, а 48% далі є проти. Але серед тих, що є проти, є дві дуже поважні жінки, яких чоловіки займали високі становища в армії і згинули на фронті. Вони рішуче висказались проти другого виходу заміж, та казали, що це є проти старого релігійного японського звичаю, бушідо. Жінка по смерти чоловіка повинна лишитись йому вірною, тілом і душею, до смерти, говорили вони.

БРИТІЙЦІ НАТИСКАЮТЬ НА ІРАН.

ТЕГЕРАН. — Британські власти натискають на іранський уряд, щоб той скоро виконав те, до чого зобовязався в своїм договорі. Бо коли це не буде виконане, то британці примінять репресії. Британці хочуть безпроволочного викинення з Ірану всіх посольств, належачих до держав „осі" і їх союзників, а також всіх німецьких громадян.

Достовірні кола говорять, що коли в скорім часі теперішний іранський режим не успокоїть ґрунтовно іранського народу, то там вибухне революція. Вже тепер є ґрізні познаки такої революції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНА В ҐАЗЕТАХ

Від початку німецької війни проти Росії не минає дня, щоб не згадувалося України. Говориться про неї в донесеннях німецького штабу й говориться про неї в донесеннях російського штабу. Згадуються ріжні українські міста й при тому виразно говориться про них як про міста в Україні. Говориться про українські ріки, як Дністер, Прут і Дніпро, і розглядається їх ролю для краю й для воєнної кампанії. Говориться в подібний спосіб і про Чорне Море та Азовське Море та про гори, та хоча їх не називається українськими морями ні горами, їх звязку з Україною не закривається.

Здавалося би при поверховному перегляді справи, що справа українського народу стоїть у публичній опінії світу знаменито. Головно може винести таке враження обсерватор, що памятає відношення публичної опінії світу підчас минулої війни. Такий певно памятає, що тоді України майже ніколи в воєнних донесеннях не згадувалося. Не лише урядові комунікати про Україну нічого не знали, але й воєнні кореспонденти при ріжних арміях про неї нічого не говорили. Власне недавно тому наводили в ґазетах писання теперішнього британського премієра про "геройський" відступ російського команданта великого князя Миколи Миколаєвича „з Галичини, з Польщі на російські землі". Не чував про Україну аж до революції 1917. року ні Винстон Чорчил, ні інші газетярі, з одного й з другого боку. Якщо були тоді якісь виїмки, то такі нечисленні, що вони, як це кажуть, тільки загальне правило потверджують.

З цього, що нині кожний заграничний кореспондент, і кожний редакційний робітник, і просто кожний редактор урядових воєнних комунікатів уже знає про Україну, можна би робити власне цей висновок, що українська справа стоїть знаменито, як вона ще ніколи досі не стояла. Одначе з цього, що Україна нині відома в світі, що її згадується кожного дня в ґазетах і радієвих донесеннях, якраз не можна робити цього висновку, що українська справа так само відома, як Україна. Тверезий погляд на стан української справи в світі вимагає того, щоб звернути докладну увагу на зміст знання широкого світу про Україну. Коли ми говоримо про Україну, ми звичайно думаємо передовсім про живучий на ній народ, про його бажання й стремління бути господарем у свойому краю, бути вільним від чужих господарів. Колиж ми читаємо теперішні кожнодневі донесення про Україну, то ми легко можемо переконатися, що ті всі журналісти, радієві заповідачі, що про Україну говорять, зовсім не думають про те, що український народ хоче позбутися чужих господарів зо своєї хати й стати повним господарем в Україні.

Це, що край Україна став уже відомим у цілому світі, можна признати добутком для української справи, але справжнім добутком він буде аж тоді, як світ, котрий навчився назви краю, дізнається раз на все про українців як про народ, що хоче Україною правити й в ній господарити.

Протикомуністичні Настрої в Америці

Не звертаючи уваги на участь Совєтів в війні по стороні англо-саксонського табору, з Злучених Державах Америки далі існують настрої, ворожі до Москви і до большевизму. Вони існують в низах і верхах. Є вони і в урядових й конґресових колах у Вашинґтоні. Що так є, видно, між іншим по тім, що пише Едвин Джеймс, кореспондент „Н. Й. Таймсу", в згаданій газеті з 7. вересня, де говорить, що „дружба" англьо-саксонських країв з Совєтами не має глибших основ й її треба трактувати виключно, як хвилевий, практичний засіб до спільної цілі, а саме — поборення націзму. Дослівно пише він таке:

„Нема сумніву, що росіяни здають собі з того справу, що спільний опір супроти націзму ще не зближає народів Злучених Держав Америки і Великої Британії до комунізму. Москва мусить це добре памятати, що кооперація звернена проти Гітлера мусить стояти виключно на практичній мілітарній основі".

Ось тому Британія і Америка, устами Чорчила і президента Рузвелта, в своїх восьми точках ні словечком не згадали про участь Совєтів в перебудові повоєнної Европи, каже далі Едвин Джеймс. Перебудову довершать виключно дві згадані держави, з більшою чи меншою участю їх слабших союзників, з їх дорадним не рішальним голосом. Совєти будуть полишені зовсім на боці.

Ті протикомуністичні настрої в Америці ще краще відбиває другий відомий американський журналіст, Вестбрук Пеґлер, в своїй колюмні в Н. Й. Ворлд Телеграм", з 6. вересня. Він пише:

„Мені здається, що Адольф Гітлер став нашим найкращим приятелем у тій війні, від тої години, в якій він заатакував Сталіна, бо тим він зрозуміло зменшив гарячку нашим приятелям, бритійцям, а також зменшив гарячку нам самим, бо придбав для нашої дружини дуже твердого і на диво спритного грача, це є Івана, безобличного чоловіка з Москви.

„Політично не маю до Івана більшого довіря ніж до Гітлера. Але це війна, не політика. А тепер цілком певно не можна посуджувати москалів в якімсь підступі, мовляв, вони хочуть нас піддурити. Вони не жертвують всіх тих своїх людей, всю ту територію і воєнні матеріяли на те, щоб лиш обдурити наївних американців. Я підписуюсь під ту надію, яку висказав недавно один британський державний муж, викликуючи тим велике пекло серед британських комуністів і юнійників, що — росіяни і націсти розгризуть себе зубами на шматки.

„Будучу політику ми залишім будучности. Одначе я настоюю, що ми повинні собі нагадувати кожного дня, що росіяни не є чиїсь приятелі, хоч вони випадково знаходяться в нашій дружині. Вони тепер не можуть покинути нашої дружини. І тим, перший раз, ми маємо перевагу над ними. Колиб вони нас покинули, вони сами себе кинулиб в машинку сікання ковбас. А колиб вони це всеодно зробилиб, то булиб просто дурноваті („нотс"), а ніхто не може передбачати чи заздалегідь упляновувати протиакцію на вчинки якоїсь збожеволілої країни.

„Але тимчасом, у себе в дома, я думаю, ми повинні далі наступати на пяти комуністам і їх прихвостням, яким бракує відваги в їх політичних переконаннях і ми повинні демаскувати їх, як це постійно робить Мартин Даєс, та викидати їх з урядових посад, виганяти їх з приватних занять і з домінуючих становищ в юніях...

„Я не бачу причини, якою можна булоб оправдувати вдяку комуністам, які пхали ніж у наш край до часу, аж Гітлер пішов війною на Совєти, і які щойно тепер заперестали свою опозицію до американської національної оборони і своє цькування на капіталістичний імперіялізм та зачали верещати, щоб втягнути Америку до війни для оборони Росії. Ми вже визнаємося на їх роботі, яку ми тоді ствердили та провірили, і тепер, я думаю, ми повинні їх трактувати нарівні з бундистами, або націстами, як ворогів, коли є чужинцями, і як зрадників, коли вони є громадянами, одним словом, трактувати їх зовсім так, як трактуємо націстів".

Ось так виглядає у більшости відношення американців до Совєтів і комунізму. Це відношення, як бачимо, хоч є дещо складне, то всетаки зовсім виразне. Американці ні трошки не змінили свого морального наставлення супроти Совєтів. Вони далі уважають совєтську владу жорстокою, а комунізм підривною струєю. Ось тому можна надіятись, що американська публична опінія прихильно повитає теж і те, як у повоєннім устрою в Европі і на цілім світі пропаде теж большевицька влада, разом зо своїми жорстокостями. Ті народи, які безпосередньо терпіли і терплять від цеї жорстокої большевицької влади, повинні тепер, для власного інтересу і для інтересів Америки, в тім напрямі працювати.

З Голосів Про Україну й Українців

Американський журналіст про знищення Дніпрельстану.

Відомий американський журналіст Карл фон Віган, який перебуває тепер в Шангаю, помістив в „Джорнел-Америкен" (з 7. вересня 1941) свої завваги про знищення москалями Дніпрельстану. Він пише:

„Знищення Дніпрельстану, якого доконали війська Буденного на приказ Сталіна, означає акт розпуки, який, щонайменше під теперішню пору, приносить більш шкоди совєтській стороні ніж німцям. Під економічним оглядом це було щось таке, а може й більше, як висадження у воздух греблі „Булдер" над рікою Колорадо й греблі „Рузвелт" над Арізоною.

„Одначе Дніпрельстан не був призначений для наводнювання поля, але був великою гідро-електричною станцією, яка достарчала електричної енергії для великої промислової полоси, де вироблялися літаки, амуніція та інші продукти України, з яких багато ще далі знаходиться в совєтських руках. Ці фабрики тепер не мають електричної енергії.

„Знищення тої великої інжинірської будови є взорование на тактиці, якої уживають китайці в боротьбі з японськими наїздниками. Вона відзеркалює жорстокість Сталіна, тверде рішення та залізну волю, однак з другої сторони, це відомо виявляє азійський фаталізм червоного диктатора. Знищення Дніпрельстану можна пояснювати тим, що Сталін переконаний, що він уже втратив Україну".

„Козаки" карають „ворогів совєтського народу"...

Совєтська „Правда" з дня 7. вересня 1941, пише широко про те, якто „козацькі відділи" вдерлися на тили німецької армії та „суворо" покарали „зрадників совєтського народу" — себто тих селян, які приняли певні назначення з рук німецької окупаційної влади. Це замітне остільки, що досі совєтська преса писала тільки про те, що цілий „щасливий совєтський народ" станув при боці „батька Сталіна" і гине з з піснею на устах за „ясне сонечко". Та це так мимоходом, бо по суті поступок „козаків" дикий. Що винен московський, білоруський, польський чи український селянин, як йому накаже окупантська влада стати війтом у селі?

Лондонський „Сондей Таймс" про Польщу й Сх. Галичину.

Мабуть, щоб побивати німецьку пропаганду, звернену в сторону поляків, „Сондей Таймс" перестерігає поляків, щоб вони не давалися намовляти німецькій пропаганді та не вступали до „святої війни" проти большевицької Москви. Згадана газета твердить, що німці нічого не дадуть полякам. Бо, якщо німці виграють війну, пише згаданий часопис, то західні части Польщі будуть прилучені до Німеччини. Вильно піде до Литви; територія нижче Вильна буде прилучена до Білорусі, а Сх. Галичина аж по Тарнів і Криницю буде прилучена до Великої України".

Про цей факт, що німецький уряд прилучив Сх. Галичину до польського Генерал-Ґубернаторства, ця газета не згадує ні словом, хоч ця подія, на нашу думку, є куди більшим показчиком, як ставиться Німеччина до Галичини, чи до української справи взагалі, як згадані припущення лондонської газети.

„Сензації" монтреальської газети „Дейлі Стар".

Згадана газета містить аж чотири статті про українців і Україну. У всіх цих статтях пробивається велике незнання та легкодушне, „сензаційне" трактування української справи.

В першій статті кореспондент Е. Ленгоф, відомий з проти-українських писань, пише, що Скоропадський „зговдився" стати маріонетковим головою України та віддати Німеччині всі багатства України. Після його інформацій, Скоропадський має бути на фронті разом з військом. З ним беруть участь також колюмни „Української Військової Організації", український баталіон смерти, зложений з людей, що „навчилися мордувати" в Карпатській Україні й Польщі, а також українські полки штурмовиків, в яких однаке не служать українці з Великої України, але українці зо Східної Галичини й Північної Буковини. Ленгоф твердить, що всі ці здогадливі війська, це прямо „бандити й виродки суспільности". Одного питання, пише Ленгоф, не рішив Скоропадський з Гітлером, а це, хто буде при владі, він (Скоропадський) чи українські націоналісти...

Друга стаття Валтера Чупика присвячена більш російським справам, а саме генералові Біскупському й полк. Хомутові і ін. Про Скоропадського згадує названий кореспондент, що він має вже уряд, до якого входять Полтавець-Остряниця і т. п. Згадується теж про сина Скоропадського Данила, В. Коростовця та ген. Павленка. Цей останній мав би бути у Варшаві та відгравати ролю звязкового-лучника між плянованим царським урядом для Росії й українським для України.

Третя стаття Ф. Джана присвячена жидівській проблемі. Він пише, що понад два міліони жидів знайдеться по занятю українських земель в дуже скрутному положенню. Миколаїв, велика пристань України, має коло 50,0000 жидів; велике число жидів замешкує інші полудневo-українські міста. Далі пишеться, що жиди, головно молоді, будуть вживати всіх способів, щоб нищити німців позад фронтом.

А до яких абсурдів доходить проти-українська пропаганда, може посвідчити факт, що згаданий Ф. Джан пише, що „Шварцбарт замордував Петлюру, ставленика німців на Україні, за переслідування жидів". Таке пишеться ще й тепер, коли саме Петлюра організував повстання проти німців, як теж видавав спеціяльні розпорядження для армії та цивільної адміністрації, якими грозив гострими карами за переслідування жидівського населення!

Четверта стаття „Дейлі Стар" присвячена з'їздові УНО, який недавно відбувся. Як видно, згадана ґазета добре поінформована, коли ходить про канадійських українців. Тому дивно, що так тяжко їй визнаватися в європейських українських справах, коли допускає писання таких нісенітниць, про які вище згадано.

Вісти з західньо - українських земель.

Польські газети подають, що до Варшави й до Кракова напливає все більш і більш новин із занятих німцями західньо - українських земель. Ці вістки потверджують, що червона армія нищила при відступі все, що могла, як тільки дозволяв їй на це час. Відомі українські підгірські міста як **Делятин і Микуличин**, є поважно знищені, а за те **Ямпу** поминула воєнна хуртовина. В **Коломиї** цілком понищено залізничу стацію та велику скількість мешканевих домів. Тяжко знищено **Тернопіль. Львів**, як уже згадувано, відносно потерпів не багато.

Ці самі польські джерела подають, що німці починають примінювати проти-жидівські закони також і до західньо-українських земель. Вони використовують здогадливі прокомуністичні симпатії жидів, подають польські джерела, та цькують українців і поляків проти жидів. В багатьох українських містах німці мають організувати жидівські гетта, які, як кажуть німці, „мають охоронити жидів перед пімстою українців, поляків і білорусів за їх співпрацю з большевиками". Такі ґетта мали вже повстати в Коломиї, Вильні, Гродні і Білостоці. Як кажуть поляки, то подібні відокремлення мають повстати теж у Тернополі й Львові.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(7)

Становий показав ту шальницю горнищним і ті признали її Галочкиною; він написав, що Галочка, зарізавши князенка, втопилася у Дніпрі.

На другий день князенка поховали і батюшка поминаючи умерших часто з сльозами на очах почитував: „Упокой, Господи, душу раби Ганни за други своя смерть приємшу!"

Опісля похорону князенка княгиня не довго оставалась у Книзівці, а підхопивши жевжика махнула з ним за границю і будинок став пусткою.

Християнеж, у котрих росли дочки, що року в той самий день, у який згинула Галочка, складавшись правили панахиду за упокой Ганни і її покійного батька Максима.

IV. Під снігом.

Галочка вихопившись із горниць стояла серед тієї непроглядної темряви без руху, як мурований стовп. На дзвіниці сторож продзвонив три часи і вона кинулась. Їй здавалось, що дзвонять по мертвому, так як дзвонили тоді, коли ховали її батька. Вона припала навколішки, почала три поклони і пустилась бігти потопаючи в глибоких заметах. Довго вона бродила по тому глибокому снігу відшукуючи шляху, а хурта мов навмисно розбиралась усе більше й більше. Та вона не замічала ні тієї страшної хуртовини, що зриваючи сніг заліпляла їй очі, ні тієї непроглядної темряви, серед якої вона блукала, а йшла все дальше і дальше.

Почало світати і перед її очима показався шлях у густий ліс. Вона не думаючи кинулась бігти по йому. Опинившись у лісі Галочка сіла відпочити, алеж не вспіла присісти, як недалеко від неї загавкали собаки. Вона скочила і озирнулась навкруги. Недалеко на просіці бовваніла хата, звідки чвалали до неї собаки. Галочка не думавши кинулась навпростець до Дніпра, а собаки наткнувшись на замітъ вернулись до хати.

Спустившись до берега вона угляділа тепловід і в мить її почала мучити згага. Вона скинула з себе великий платок, яким була закутана і покинувши його на кризі, пустилась поповзки до ополонки. Алеж не вспіла ще напитись, як вітер схопив той її платок і кинув у прорубь, лишивши один край на кризі. Жаль їй стало платка, до тогож і йти далі було ні в чім, і вона вернулась до ополонки. Та не вспіла ще рушити знов повзти, як на кручі показались собаки, а здалека дочувався свист і вона покинувши платок у ополонці пустилась через Дніпро, куди очи дивляться.

По той бік Дніпра вона знов увійшла в густий ліс, та вибившись із сили стала ледви-ледви переступати. І як не силувалась вона, як не натужилась, щоб доплентатись до якого хутора або хати, та голод і сон так зморили її, що ноги зовсім переставали двигатись, і вона угледівши сажні хворосту у затишку присіла відпочити.

— Господи праведний! Господи милосердний! — молилась вона сидячи під хворостом. — Царице небесна! Ти помогла мені утікти від катів, дай же мені змогу дійти до яких небудь добрих людей! Не допусти замерзнути тут серед цего дрімучого ліса! — І з такою молитвою починала дрімати. Їй зробилось легко, тепло, на души радісно. Вона не замічала ні голоду, який мучив її, ні холоду, від якого підтьопана її сідниця замерзла як кість — нічого. Не замічала й того, що хурта повернувшись із другого краю, почала заносити її снігом. Вона заснула... І сниться їй її рідна земляночка, в якій вона зі своїм рідним батечком сидить біля віконця і любується на манюсінських гусенят, що мов ті миші лазили по зеленій пахучій траві, а там здалека синів панський ліс, що починав одягатись у зелене листя, а із ліса дочувались веселі дівочі пісні.

Хурта засипавши її майже всю снігом, мов навмисне, щоб її не розбуркати, стихла і по лісі все змовкло. Не чути було ні реву бурі, ні стогнання столітніх дубів, що схилялися перед грізною силою хуртовини. Тільки легкий вітер шелестів проміж деревами і доторкнувшись до лиця сонної Галочки тихесенько засипав її снігом.

V. Страшна старчиха.

На краю того самого ліса стояла невеличка хатина, в якій жив уже не молодий чоловік, сторож, зі своєю бабою. Жили вони не те щоб заможно, а так собі, шматок хліба про свою душу завжді мали.

Старий Панас (так звали того сторожа) окрім сторожі мав вятері, перемети, ще деяку снасть, якою ловив по Дніпрових затонях рибу, а його баба Палажка була ткаля. І жили як у Бога за дверима.

На Новий рік старі поїхали в село до церкви, а після служби заїхали до свого приятеля, де пообідавши загодились іхати до дому.

— Куди ви поїдете по такій лихій годині? — благав їх приятель. — Ще борони Боже зблудите зо шляху та замерзнете! Переночуйте, а завтра може хурта перестане, то раненько й поїдете. Вигляньте що робиться на дворі!

І правда, на дворі піднялась така лиха година, що й світа божого не було видно. І старі зостались ночувати.

На другий день хурта стихла і вони рушили до дому. Палажка позавивавшись сиділа за вітром, а Панас поганяв коняку.

Віхали в ліс. У лісі було затишніше і кінь зачувши близько двір почав трюхикати. Старі дрімали.

— Но! — гукнув Панас на коня. — Якої ти лихої години?!

Кінь стояв насторчивши вуха і боязно поглядав на хворост.

— Устань та подивись, що там таке! — не повертаючись озвалася Палажка. Старий зліз з саний і пішов оглядати хворост, алеж не вспів відійти від саний, як почав гукати на Палажку.

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЩО ВАРТА?

Ріжні події й сторони життя покійної матери президента Рузвелта підносили часописи в своїх статтях зприводу її смерти.

Цікаві думки при тому висказував нюйорський „Таймс": „Її життя було довге, постійно збогачуване поширюванням досвідом". Очевидно „Таймс" пише про поширювання досвіду й збогачуванням ним життя одобрюючо.

Від цього наставлення до життя відбивається той погляд на життя, котрому дав висказ священник у своїй промові на гробі селянина: „Це був примірний чоловік; про нього не можна більше сказати поза те, що він уродився й охрестився, вженився й помер..."

КОМУ ТРЕБА ШКОЛИ

„Квінс Коледж" заводить цієї осені нові курси для освіти дозрілих людей.

Каже, що курси призначені для тих, які хочуть розвивати свої артистичні й умові здібності підчас вільних від праці годин.

Це теж наставлення до освіти, в деяких народів зовсім небувале. Мають на думці ті народи, які вважають, що лише недозріла людина має вчитися, а дозріла людина вже все потрібне їй знає.

Котрі народи займають одно становище, а котрі друге, можна легко пізнати, переглянувши спис учеників цієї школи для дозрілих: з котрого народу там є розмірно багато учеників, той народ признає засаду, що людина вчиться не до женячки, але до гробової дошки. З котрого народу не буде учеників, той народ видно держиться засади, що для чоловіка, що вміє дівку в танці водити, соромно засідати за книжку.

ЩО РОБИТИ З ДОЗВІЛЛЯМ

Замітно теж, що „Квінс Коледж" кличе дозрілих людей на науку в вільні від праці години.

Це наставлення до вільного від праці часу, що його займає „Квінс Коледж", теж різко відмінне від наставлення тих людей, які вважають, що від праці час надається на те, щоб поспати, потанцювати, попити пива або поспівати „розвеселюючих" пісень, звичайно сороміцьких.

ЯК РОЗУМІТИ СВІТ?

„Квінс Коледж" заводить у себе аж чотирнацять нових курсів, щоб навчити учеників „розуміти світ".

Наука не буде відбуватися в самій школі, але по приватних домах, салях на збори, церквах і в інших місцях, де лише можна людей навчити розуміти нинішній світ.

Предмети навчання обіймають широку низку предметів, що сягають від розуміння воєнної господарки краю аж до домашньої господарки.

ЧИ НЕ СТАНЕ ТІТКА ВУЙКОМ

З проєктів школи зовсім не видно, щоб вона обмежала якунебудь науку до одного пола. Отже й жінки будуть могти вчитися про воєнну господарку й чоловіки будуть могти слухати лєкцій про плянування обіду.

Видно, що школа не признає традицій деяких імігрантів, що баб на війну не беруть, а хлопові не пристойно в горшки зазирати.

Чи покажеться це добрим, не знати, але вже нині видно, що заряд школи вже нині певний, що жінкам від того, що будуть слухати про війну, не виростуть вуси, а чоловікам від лєкцій про плянування обіду не виростуть коси.

Німці в Червоній Армії й Советах

Воєнні звідомлення червоної армії подають про те, що проти німецької армії бються також німці. „Американське Географічне Товариство" з осідком у Вашингтоні, подає у звязку з тим таке вияснення:

„Між автономними републиками, що входять до Совєтського Союзу, є також заселена густо німцями „Автономна Совєтська Соціялістична Република Надволжанських Німців", яка займає такий простір, що Бельгія. Вона лежить по обох берегах ріки Волги, 400 миль у повітряній лінії на північ від Каспійського моря, а 450 на полудневий схід від Москви. Понад дві третині републики є на лівому березі Волги, що є досить пустинним степом, однак найгустіше населення є на краще-наводненім правім березі ріки.

„Дві третих з 605,000 мешканців републики надволжанських німців становлять німці, які є німцями з походження й говорять німецькою мовою. Решту творять москалі й українці. Република є поділена на дванадцять адміністративних округ; в шістьох округах урядовою мовою є німецька мова, в двох інших німецька й московська, в інших двох німецька й українська, а в останніх двох німецька, московська й українська.

„В 1762 Катерина Велика запросила кольоністів зо західньої Европи, головно з німецьких країв, щоб вони кольонізували долішнє Поволжя, яке довгі віки наїжджали й рабували татари. Було створено спеціяльне міністерство для опіки над чужинцями, яке займалося еміграцією. Німецькі осадники поселилися між Воскресенськом і Сталінградом (Царицином). Столицею цеї німецької републики є місто Покровськ, яке большевики перехрестили на Енгельск, в честь відомого німецького економіста тої самої назви, що співпрацював з Карлом Марксом.

„Надволжанські німці тішилися спеціяльними привілеями за старого царського режиму й належали до перших чужонаціональних груп, котрі одержали автономію від совєтського уряду. Зорганізована в 1918 р. в „сільську комуну", ця кольонія була перемінена в автономну републику в 1923. р. Вона одержала культурну автономію та права назначувати своїх земляків на офіційні становища.

„Република надволжанських німців належить до найбільш поступових країв Росії. Головним заняттям мешканців є рільництво: всі господарства цілковито сколективізовані та уживають модерних приладів. Пшениця, соняшник і мустардові зела є головними рільничими продуктами. Там плекають також худобу на заріз.

„В Енгельську є також т. зв. „мясокомбінат", гарбарні скір та фабрики кістяних виробів. Большевицькі власти твердять, що німці мають багато університетів і технічних шкіл, друкують багато часописів німецькою мовою та мають навіть два театри".

—о—

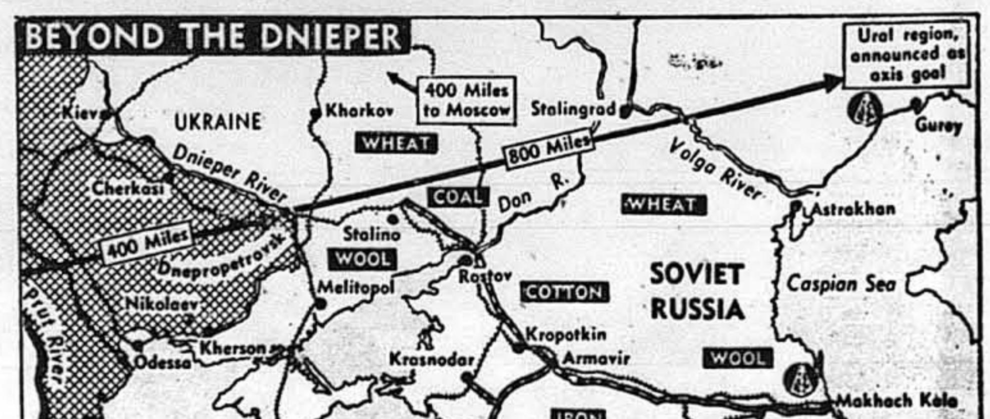
Донедавна подавали з Москви, що ось ті німці бються „завзято" в рядах червоної армії проти німецьких військ, що наступають на СССР. Та останні відомості подають, що Москва рішила виселити всіх німців знад Волги на Сибір, бо їм не довіряє і побоюється, що вони готові допускатись саботажів в користь Німеччини. Виходить, що тих німців уже вивозять, чи може вже й вивезли на Сибір.

КИЇВ — МАТИ УКРАЇНСЬКИХ ГОРОДІВ

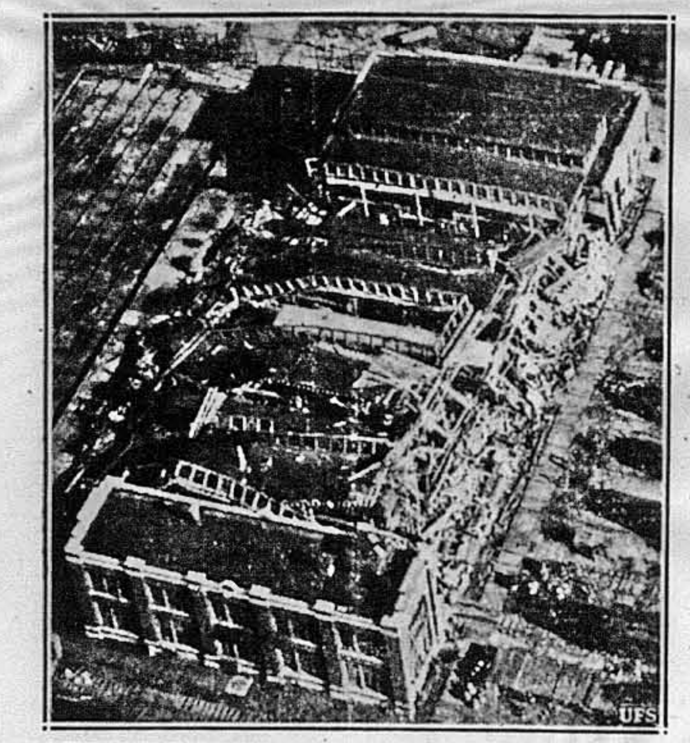
(З нагоди нових боїв).

Київ — одно з найстарших міст України, в усіх добах української держави столиця України. Лежить в дуже гарній околиці над Дніпром. Досліди виявили, що на тому місці була оселя людей вже кілька тисяч літ перед Христом. Легенди звязують заснування Киева з Києм та апостолом Андреєм. Можливо, що Киевом є старе „Дніпрове місто" (Данпарстад) короля германського племени остроготів Германаріха, як про це згадують чужі старинні історичні памятки. В чужих джерелах згадується Київ часто під іменем Кіова, Куява, Куяба, Китава, Хуц або Кунінград та ін. Положений на перехресті важних торговельних доріг із заходу на схід та півночі на полудне (Дніпром) стає вже дуже давно головним осередком торгівлі, куди зїздяться купці з усіх сторін світу. Вже в Х. в. стає історичною станицею нашої держави, а в ХІ. в. столицею могутньої держави Володимира Великого і Ярослава Мудрого. Найбільше причинився до розвитку його величі князь Ярослав Мудрий. За його князювання Київ був одним знайвеличавіших міст світу. Через княжі міжусобиці почав поволі підупадати, а його велич манила грабіжницькі орди кочовників і північних варварів і сусідів. Що раз частіше ставав предметом їх грабункових нападів. В ХІ—ХІІ. вв. здобували й пустошили його половці. Великий удар завдав йому суздальсько-московський князь Андрій Боголюбський, пограбувавши його немилосердно і вирізавши його населення 1169. р. 1203 знищив його Рюрик Ростиславич, 1240 — татари. Після татарського погрому запустів та був занятий князем Ярославом Всеволодовичем. 1246. р. мав всього 200 домів. За литовсько - української держави почав підноситися з упадку та набувати знову давне торговельне й політичне значіння. Після Люблинської Унії, тобто злуки Литви і Польщі 1569. р., стає столицею київського воєвідства, де збираються сойміки. В часах козацької державности стає осередком освітнього, культурного та політичного життя. На основі Андрусівського договору 1667. р. Польща відступає його Росії. 1797. р. стає губерніяльним містом, в час визвольного зриву 1917—20. рр. столицею української держави.

Має багато старовинних памяток як: руїни Десятинної Церкви з 986—96. рр., Софійський Собор з 1017, з домовиною Ярослава Мудрого, рештки „Золотої Брами" з 1037. і церкви Ірини з тогож року, Києво-Печерська Лавра і церкви: Михайлівська, Видубицького Манастиря 1088, Золотоверхого Манастиря 1108, Спас на Берестові з ХІ.—ХІІ. вв. на Печерську, Кирилівська Церква з 1140, Успенська Церква на Подолі з 1131, і Трьохсвятительська з 1184. Дальше є величаві будівлі з часів козацької державности, що їх збудовано головно завдяки гетьманові Мазепі: Миколаївський собор з 1690, Братська церква на Подолі з 1695, церква Всіх Святих Лаври з 1696—98, церква Юрія Видубицького манастиря та багато інших. Є багато памятників та музеїв. Кожне місце нагадує тут часи минулої величі й боротьби за неї аж до наших днів. 1917—20. рр. Київ став осередком державної організації України та організації боротьби з навалою. На нього, як на осідок української влади, були звернені очі пробудженої революційної стихії й озброєного воячества. У січні 1918. московські робітники й захоплені під большевицький вплив піднімають повстання проти Центральної Ради. У висліді завзятих вуличних боїв займає неприготований Центральною Радою до оборони Київ московська армія Муравйова, що прийшла з півночі. В лютім того року відбиває його назад українська армія. В квітні захоплює владу гетьман П. Скоропадський, а в грудні 1918. влада переходить після важких боїв в руки Директорії УНР. В лютім 1918. займають його знову Совети. В літі того року здобуває його на короткий час армія УНР і УГА, а в травні 1920. займають його знову від москалів армія УНР в союзі з польською. В червні цього року зайняли його остаточно Совети. Від 1923 р. столиця УССР. Має понад 500,000 мешканців з того: українців 42.2%, москалів 24.4%, жидів 27.3%, поляків 2.7%. Тепер ідуть знову нові бої за Київ.

ЩЕ ЇМ ДАЛЕКО ЙТИ.—Писав свого часу Ґайда, італійський журналіст, що німці хочуть заняти Росію „лише" по Урал. Карта показує, як далеко зайшли німецькі війська і як їм ще далеко йти, якщо вони мали би виконати цю програму. Від того часу одначе Ґайда виступив уже з багато меншим пляном для німецької армії.

СЛІДАМИ ВІТРУГИ. — Сильна буря навістила Міннеаполис, повиривала дерева, зняла з домів дахи. Вид з повітря на велику будівлю Шоргема коло залізничої стації, де згинув 1 робітник, а 34 інші вийшли з покаліченнями.

НІМЕЦЬКО-МОСКОВСЬКИЙ ФРОНТ

Останні відомості з німецько-московського фронту доносять про посилені німецькі наступи на Ленінград і Одесу, та проти-наступи червоної армії на центральному фронті між Смоленськом, Брянськом і Гомелем. Виходилоб, що рішається тепер доля обох крил цього гігантичного фронту.

Деякі військові знавці в Европі та Америці є того переконання, що судьба німецько-большевицької війни рішиться таки на центральному фронті. А цей фронт представляє досить суперечний образ. Німецькі війська, наприклад, вже давно заняли Брянськ, цебто вершок того трикутника, в якому тепер відбуваються рішучі та завзяті бої, які можуть заважити на висліді цілої кампанії. Та москалі зробили кілька вдалих проломів в околицях Смоленська й Гомеля.

Згідно з опінією американських військових кол, німецьких сил в числі 10 великих армій, наступали від кількох днів на цілому фронті та захопили останнього тижня певні терени на Україні, а також в околицях Ленінграду.

З військових комунікатів начальної команди німецької армії виходить, що армійська група фон Рундштета, яка оперує на полудні від Киева, зуміла переправитися через Дніпро в десятьох місцях та збудувати позиційні становища. Це була фляньова загроза для відступаючої армії Буденного. Знова друга німецька армійська група, під командою фон Бока, як подають американські військові кола, переправилася через Дніпро на півночі від Киева, перейшла Десну та долиною ріки Сейм посунулася далеко на схід аж за Конотоп (де в 1659 український гетьман Виговський відніс велику перемогу над московськими військами). Такий ножицевий рух армій фон Рундштета й фон Бока, якщо був би вдатний, загрожував би замкненням перстеня навколо 5 червоних армій маршала Буденного.

ЯПОНІЯ СЛАБНЕ, КАЖЕ КАЙ ШЕК

Китайський маршал Чіян Кай Шек, під якого проводом Китай так довго ставить Японії опір, заявив, що сила Японії слабне. Колиб аліянти загострили блькаду Японії, а бодай її не звільнювали, то Японія заломиться, казав він.

---

23. грудня 1873. засновано Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові.

DEFENSE BOND QUIZ

Q. I would like to provide a regular income for myself when I retire. Can this be done by buying Defense Savings Bonds?

A. Yes. If you purchase a Bond for $37.50 each month, each Bond will mature in exactly 10 years. Thus at the end of 10 years you will have $50 payable each month as each of your Bonds reaches maturity.

Q. But I will need more than $50 a month.

A. Then you should invest a larger amount each month. Every $75 you put into Defense Bonds will pay you $100 ten years from now. Meanwhile, your money serves your Government during this period of national emergency.

NOTE. — To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C.

AMERICA ON GUARD!

Above is a reproduction of the Treasury Department's Defense Savings Poster, showing an exact duplication of the original "Minute Man" statue by famed sculptor Daniel Chester French. Defense Bonds and Stamps, on sale at your bank or post office, are a vital part of America's defense preparations.

КУЩЕНЬКА ЗАДОВГО[1]...

(Лемківським говором).

Білявими пасемками вертких струмочків перетканa Яворина. Лем косиці срібних смерік прикладени до крайки села. А на полазках зелень ґайзілля. І коралі калин-дерева над острішком. Небом ярки шаром, рядочком.

— Шмар[2]) косу, Петре, ночи не доженеш.

— Лем валок докладу й домів. За штодругий півконок, од дідне діденьского, на довге морозя.

— Га? Идь, не панщина?! Сміх би тя покладав...

***

Жнив'ярі до хиж...

— Мила-моя премиленка,
Покаж ножку по колена...

А пак:

— Гора (2.), горувата,
Мила моя волювата!
Хоц би-с мала штирі воля
И так будеш мила моя...

Покосили гору... Навпрост зрубання; з косами на чуб.

— Тям, Ваську, кет повиняш, на лазок вартувати компeрів[3]). Прид!

— Погодивше, з фузийом на дика.

Село внуряне в чорну ряндy. Ніч підповзнула з лісистих парів. Лем світельця дробелячом по хижах. Купавкам назіпак. І великий віз посеред неба.

Лутом співанка, переклик:

— Стелися, стелися, дзелений барвінку, як листя по гаю...

Із дебрі грімко відспів:

Не тужи за мною мила
[дівчинонько,
Штом в далекім краю...

А Гануська зас собі:

— Ти мій миленький, ти
[чорнобривенький
Не по правді живеш;
Мід, зорівку несеш, до іншої
[йдеш;
А мою хатину, мої
[воротонька
На помину минаєш....

***

Ватра. Бір. Вартівники компeрів.

— Смо-ле[4]), смо. Який оген — крас. Як ся овиват, сичит як довгий (вуж) жальцем. Лем полизує латича на слинаву гамбу.

— О, гев сес, што пріст до дзвізд саркат...

— Гвариш?

— Гей!

— Смот!

— Талем!

— Лем не всний; би тя дики з'їли.

— Ха, ха, ха! Як ного, што груш вартував; до потока з постелем псота парібоцка сплячи знесла.

— Припеч файча!

— Язик пече, ніч. З лісу холодок.

— То бесіду завед.

— Ліс бесідує, не чуєш?

— Ага!

— А землиця тижек думку снує.

— Бо таке вічисте право. Знаєш?

— Деж би.

Так собі. Гарді. Лем би жития.

— Лем тоти, што нам завидят.

— Гортанку такому.

— Смішок з тебе.

— Почкай, гвидиш.

— Добрі.

***

Дідне. Петрівки в білих пеленах. Раньске снідання. І дим крізь сніпки.

— Дзень, дзень, телень — коса до нової гори, што за потоком. На клепальці. І золота карета над лісом, повна сонця.

— Дай Боже на добридень.

— І вам сусідо.

— На шарварок кличут.

— Халія[5]).

— Шитки идут.

— Виправлю челядня. Сам з косом...

— Терпец?

— Ани кус! Што мі ся гдіє? Руки?

— Не такого заставку... Пероначится...

— Кущенька задовго... Гей! Наше соненько...

— Приде!

— Я само так... Меркую... Бо, чом?...

Ани хмарки над потоком. Село приквітчане. Лем осика трепоче... І гусин ключ понад гору.. Рядом, рядочком... Та як што рік...

Юліян Тарнович.

[1]) Кущенька — дещо.
[2]) Шмар — залиши.
[3]) Компері — картопля.
[4]) Смо-ле — гляди.
[5]) Халія — заковика.

ОБУРЕНИЙ ДИПЛЬОМАТ. — Гастон Генрі-Геї, французький амбасадор у Вашингтоні, з обуренням говорить газетярам проти закидів, що нібито члени його амбасади ведуть шпіонажу в користь Німеччини. З ним годиться його дальматійська собака „Поп".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

У справі Дня Українського Народного Союзу.

В "Ukrainian Weekly" було подано, що День Союзу відбудеться 16. ц. м. Це помилка. Має бути: 14-го вересня.

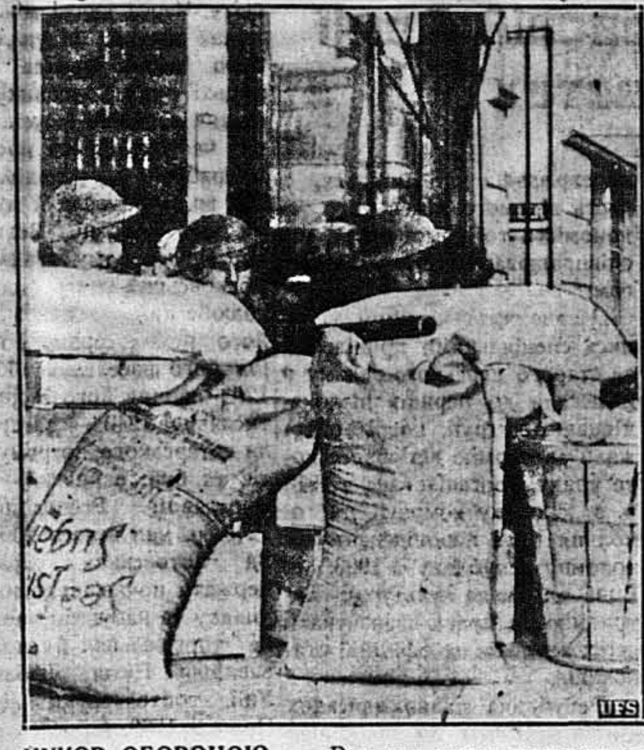
Рівночасно подаємо до відома усіх Союзовців і їх приятелів, що молодечі Союзові дружини з Філядельфії й Милвил виступлять на цім Дні з грою — точно в год. 12. в полудне на Cherry Grove — коло Брістоль. Прохаємо усіх українців прийти на цей наш День, щоби спільно забавитись та подумати теж і про дальшу народню працю.

Комітет Злучених Відділів У. Н. С. у Філядельфії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. Д. — Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 133., відбуде місячні збори в суботу, 13. вересня, точно в годині 8. ввечір. Всі члени повинні явитись. Хто має позичку в Союзі, нехай старається заплатити процент. — За уряд: К. Галушка, предс.; З. Літовинський, кас.; Д. Карач, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. Дністер, від. 310., буде мати триквартальні збори в суботу, 13. вересня, в годині 8. ввечір, 724 Ліонард Ст. Проситься всіх членів прибути начас, бо є важні справи, а то: бруклинські Тов. будуть мати загальні збори на 14. вересня. Неприявний член буде караний. — За уряд: М. Леньо, пр.; Н. Долгун, кас.; С. Пелехатий, секр.

ЦУКОР ОБОРОНОЮ. — Все, що може служити засłоною, може послужити воякові в війні. На маневрах у Вашингтоні, вояки „червоної армії", заховалися за мішки цукру й скринки з мельонами.

БРУКЛИН, Н. Й. — Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 325., відбудуться в суботу, 13. вересня, в Укр. Нац. Домі, 216-218 Гренд Ст., в годині 8. точно вечером. Ці збори важні, бо багато справ є до полагодження, як приготовання посвячення прапора, виплати бенефітів хорим, виплачення посмертне і т. ін. Сезон уже минувся, требаб подумати над добром Тов. і У. Н. Союзу. В тій справі скликується організаційні збори У. Н. С. кількома відділами, а заразом і нашим зараз на другий день, 14. вересня, в 2. годині. Обовязком усімх членів прийти і інших привести. Довгуючі члени до Тов. і У. Н. С. мусять вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Не прибувші на збори члени будуть підлягати карі після статута. — За уряд: І. Малик, предс.; В. Триць, кас.; П. Малицький, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Любов, від. 45., відбудуться в неділю, 14. вересня, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклин ул. зараз пополудні. Напоминається тих членів, що довгують процент від позичок, щоби старались по части платити, бо щороку процент рахується до готівки, коли не заплачений. Гарячка минулась, треба братись до дальшої праці. Хто з членів троха затяг з вкладкою повинен на цих зборах вирівнати. Не забувайте, що Союз приймає нових членів. Хто має намір записатись, то проситься на збори, де уряд радо послужить. — Василь Стриковський, предс.; Антін Гарасим, кас.; Теодор Малик, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375., відбудуться в неділю, 14. вересня, в год. 12. вполудне, в домі А. У. Горожан. Всі члени обовязково повинні явитись на збори і вирівнати свої залеглости. — Уряд.

ЧЕСТЕР, ПА. — Триквартальні збори Бр. Сош. св. Духа, від. 237., відбудуться в неділю, 14. вересня, в год. 3. пополудні, в У. Н. Домі. З причини, що справ уже накопичилося, котрі би вже конечно вирішити, проситься членство прибути на ті збори конечно і на означений час. — Уряд.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Дарахівщина, від. 275., відбудуться в неділю, 14. вересня, в годині 6. ввечір, в сали церковній. Проситься членів прибути численно на збори, сповнити свої зобовязання і взяти участь у важних нарадах. — В. Юрків, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270., відбудуться в понеділок, 15. вересня, в год. 8. вечером, в салі У. Н. Дому. Проситься всіх членів старших і молодших прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. Проситься тих членів, котрі залегли з вкладками, щоби конечно прийшли і вирівнали цей довг, а тим самим зробити добру прислугу для Товариства, а також уряд зможе краще вести працю в товаристві, коли всі члени будуть точно платити свої вкладки. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу, або вписати дітей, нехай зголоситься на збори. — А. Мазур, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219., відбудуться в суботу, 13. вересня, в гали укр. прав. громади, 675 Савт 19. стріта. Проситься вас всіх членів прибути на ці збори, бо є дуже важні справи до рішення. Також буде звіт з пікніку. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні і надзвичайні збори Тов. „Зоря", від. 69., відбудуться в суботу, 13. вересня, в 8. годині ввечір, в „Карпатія Гали", 217 Іст 6. вул. Кожний член має обовязково прийти на збори й розібрати тикети на ювилейний бенкет і вибрати бенкетовий комітет. — Й. Забавчук, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76., відбуде місячні збори 14. вересня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали при Мортон ул. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо є до полагодження дуже важна справа грошева. Якщо члени не поприходять на ці збори, то уряд цеї справи не буде сам рішати, щоб пізніше члени не нарікали, що уряд їх не повідомляв. Тож просимо всіх членів, щоб конечно на ці збори поприходили і сказали, що нам робити з тими грішми, що є в нашім позичковім товаристві, чи ми маємо ті гроші вибрати і дати де інде, чи на все остане так, як є до цего часу. — За уряд: адв. Кузьма, пр.; С. Стойко, кас.; М. Сороколіт, секр.; В. Салабун, фін. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339., відбудуться в суботу, 13. вересня, в годині 7. вечером, в домі Громади, 3322 Норт Лавренс Ст. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до рішення. Також напоминається тих членів, котрі мають позичку в Союзі, прийти і забрати виказ на процент від позички, бо треба мати на увазі, що коли член не платить проценту, то йому щороку дораховується процент до суми, яку позичив. Також напоминається вас члени, котрі мають довг, прийти і вирівнати свої залеглости, щоби не наразитись на суспенду. Хто має діти, або старших членів, нехай прийде і впише їх до У. Н. Союзу. — Уряд: Ів. Сорока, предс.; Ів. Іванишин, кас.; Ів. Сорока, секр.

Одна залізнича стація в Ню Йорку обіймає простір 19 акрів.

ПІНҐВІНИ ЗНАМЕНИТІ ПЛИВАКИ.

Пінґвіни, ці неповоротні на суші птахи є знаменитими пливаками. Рухаються вони в воді зо скорістю 20 стіп на секунду або 720 стіп на годину. Є це темпо, котрому малий пароход не годен дорівняти, не говорячи про велорибів і рекінів. Пінґвін порушається по воді, веслуючи крилами, цебто цілком інакше як інші водні птахи, що переважно веслують ногами. Ті висліди, які осягають пінґвіни в пливанню, заохотили до збудування човна, в котрім весла є в такий спосіб уміщені як крила пінґвіна.

Коли спід залізка до прасування є шорсткий і не дуже чистий, то вистарчить насипати на часопис трохи соли і прасувати сіль залізком через 5 мінут. Спід залізка стане чистий і блискучий.

ПОШУКУЄ ПОСАДИ

УКРАЇНСЬКИЙ Православний Священик пошукує **ПОСАДИ** в незанятій громаді сейчас. Котра громада потребує чесного, працьовитого священика, котрий також є професором музики і може провадити хор, проситься зголоситись до:

Rev. P. V. G.
c/o Paul Bodnar
17 Stuvesant Pl., New York City.

НАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ

ПОТРІБНО 4 МОЛОДИХ МУЖЧИН до легкої праці в фабриці Практики не вимагається. Голоситись в пятницю.

ARTWIRE CREATIONS, Inc.,
104 W. 17th St., New York City.

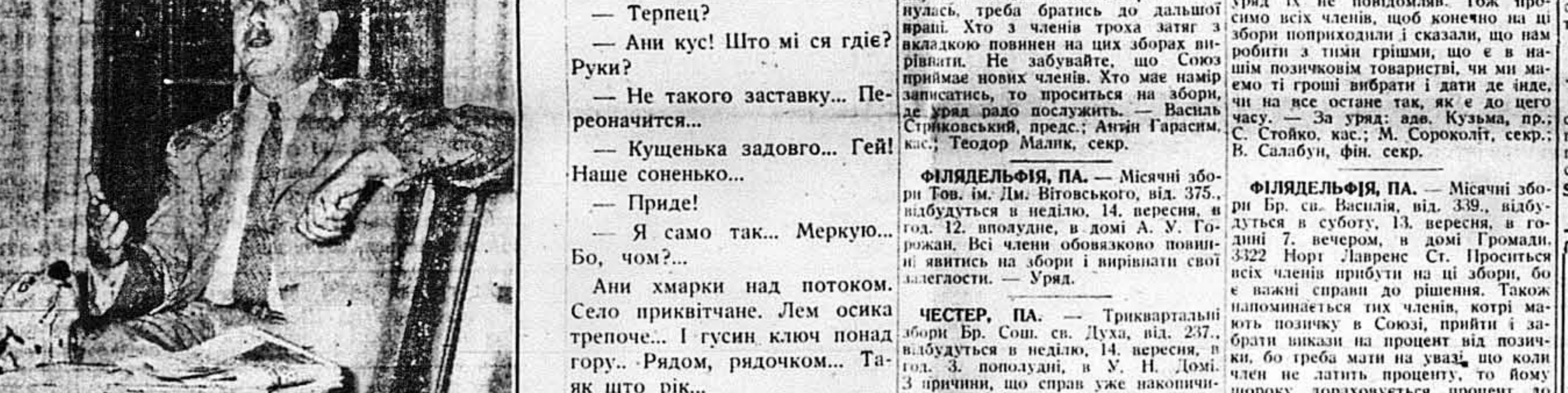
ЦЕРКОВ св. Михаїла, В. Годсон, Н. Й., пошукує **ДЯКОУЧИТЕЛЯ,** котрий умів би провадити хор, давав концерти й провадив школу. Першенство має самотний, в середнім віку. Платня після умови. Може посаду заняти від першого дня. Писати: 208-10

ST. MICHAEL CHURCH,
59 Partition St., Hudson, N. Y.

УКРАЇНСЬКА Православна Парохія св. кн. Володимира в Клівленд, Огайо, пошукує **ДЯКОУЧИТЕЛЯ** до провадження школи, хору й представлення. Голоситись до: 208,-

ST. VLADIMIRS UKRAIN. CHURCH,
2280 W. 11th St., Cleveland, O.

ТАРЗАН, ч. 398. Програ на кожний випадок.

Цей дикий ритуал малп зачули здалека і бутавці. Вони підсунулись до малп, щоб заатакувати своїх старих ворогів.

А коли вони побачили, що в колі малп лежить на землі їхні жертви, Том і Тарзеля, вони зо здивування закаменіли.

По хвилі гробової мовчанки ватажок прошептав до решти бутавців: „Ці жертви належать до нас, ми маємо спрятати їх зо світу".

Після того, як малпи піднесли вгору дрючки над безборонними жертвами, бутавці кинулись з засідки на малп. Та для жертв в цім не було потіхи.

БИЗНЕСМЕНІВ ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ, ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.